

Přílohy

Komise Registra desíti truhlic

Vilém II. z Pernštejna (cca 1438-1521)

Vilém se narodil okolo roku 1438 jako druhorozený z pěti bratrů (Zikmund, Vilém, Jan, Vratislav, Jimram) rodičům Janovi z Pernštejna a Bohunce z Lomnice. V mládí (dětství) se stal poručníkem stejně starého Ladislava Pohrobka, se kterým pravděpodobně pobýval na dvoře císaře Fridricha III. ve Vídni. Roku 1451 se také účastnil s dalšími českými a moravskými šlechtici císařovy korunovační a svatební cesty do Itálie.¹ Poté, co zemřel Ladislav Pohrobek, bojoval Vilém spolu s bratrem Zikmundem za zájmy Jiřího z Poděbrad. V roce 1471 prosazoval kandidaturu Vladislava Jagellonského.² Když padl jeho bratr Zikmund do zajetí vůdce Zelenohorské jednoty, Zdeňka ze Šternberka, přešel na stranu Matyáše Korvína, aby mohl bratra vykoupit.³ Vlastnil rozsáhlé majetky na Severní Moravě podél řeky Bečvy, jejichž centrem byl hrad Helfštejn. K němu přikoupil Hranice na Moravě, Přerov, Drahotuš⁴ a Moravskou Třebovou.⁵ Oženil se s Johankou z Liblic, pomocí jejíhož věna založil rodovou doménu v Pobečví.⁶ Vilémovi mimo jiné také náležely statky: Lipník nad Bečvou, Hluboká nad Vltavou,⁷ Třebíč,⁸ Kunětická Hora,⁹ Plumlov, Prostějov, Lanškroun, Lanšperk, Sezemice, Jezbořice,¹⁰ Pardubice, Litice, Potštejn,¹¹ Rychmburk, Častolovice, Rychnov nad Kněžnou, Brandýs nad Orlicí, Holice, zámek Sládek,¹² Černá,¹³ Chroustov, Osek, Dubečno,¹⁴ Dašice, Nový Bydžov, Přelouč, Pernštejn, Tovačov, Kojetín, Sezemský klášter,¹⁵ Ostřešany,¹⁶ Máslojedy, Račice,

¹ P. VOREL, *Páni z Pernštejna*, s. 60.

² Tamtéž, s. 61.

³ Tamtéž, s. 66.

⁴ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XVI.*, s. 417.

⁵ Tamtéž, s. 328.

⁶ P. VOREL, *Páni z Pernštejna*, s. 72.

⁷ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XVI.*, s. 346, 356-357.

⁸ Tamtéž, s. 393.

⁹ Tamtéž, s. 449-451.

¹⁰ Tamtéž, s. 542.

¹¹ EMLER, Josef (ed.), *Reliquiae tabularum terrae II.*, Praha 1872, s. 484.

¹² Tamtéž, s. 366, 408.

¹³ Tamtéž, s. 453.

¹⁴ Tamtéž, s. 511.

¹⁵ J. EMLER, (ed.), *Reliquiae tabularum terrae II.*, s. 448.

Benátky, Habřinku,¹⁷ Nemošice,¹⁸ Dolany, Křičenice, Lhotka,¹⁹ Týnec nad Labem²⁰, právo „opravy majetku kláštera Oslavany²¹ a Tišnov, právo a užitky z vesnic okolo Židlochovic, jako poručník Pertolda z Lipé spravoval také Moravský Krumlov. Jako dědictví po otci mu připadlo zubštejnské panství. Po smrti otce Jana v roce 1475 po něm Vilém převzal funkci nejvyššího komorníka zemského soudu v Brně. V roce 1482 se pak stal nejvyšším maršálkem. Patřil do nepočetné skupiny dvořanů a vojenských velitelů Korvína, kterým se říkalo „česká strana“. Původem se jednalo o Moravany udržující styky s českou šlechtou.²² Do této skupiny také patřil Jan z Cimburka a Jan Filipec, které s Vilémem pojilo přátelství. Po smrti Matyáše Korvína finančně podpořil kandidaturu Vladislava Jagellonského na uherský trůn, čímž byl posléze odměněn doživotním úřadem nejvyššího hofmistra. Vilémovým nejvýznamnějším politickým partnerem byl Jan ze Šelmberka, se kterým zastával umírněnou stranu, jenž se vymezovala proti moci Zdeňka Lva z Rožmitálu. Vilém byl velmi zkušený hospodář, zejména co se týče zakládání rybníků. Přestože konvertoval ke katolictví, vyznával spíše „nadkonfesijní křesťanství“,²³ díky kterému si zasloužil i podporu Jednoty bratrské. Po své smrti v roce 1521 po sobě zanechal syny Vojtěcha a Jana, a dceru Bohunku.

Půta Švihovský z Rýzemberka (cca 1447/1448-1504)

Půta se narodil jako jediný potomek Viléma Švihovského z Rýzemberka a Škonky (Scholastiky) ze Žerotína. Jak jsem již uváděla v kapitole o věku členů komise Registra desíti truhlic, určení data jeho narození je problematické. Pravděpodobně se tak ale stalo v období let 1447-1448. Jeho poručníkem byl jeho bratranec Vilém ml. z Rábí, nejvyšší komorník a zastánce Jiřího z Poděbrad. Poté co Půta získal bakalářský titul na univerzitě v Lipsku,²⁴

¹⁶ Tamtéž, s. 510.

¹⁷ F. PALACKÝ (ed.), *AČ IV.*, s. 199.

¹⁸ J. EMLER (ed.), *Reliquiae tabularum terrae II.*, s. 454.

¹⁹ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XVI.*, s. 386.

²⁰ F. PALACKÝ (ed.), *AČ IV.*, s. 205.

²¹ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XVI.*, s. 175-176.

²² P. VOREL, *Páni z Pernštejna*, s. 91.

²³ VÁLKA, Josef, *Politika a nadkonfesijní křesťanství Viléma a Jan z Pernštejna*, in: *Pernštejnové v českých dějinách: Sborník příspěvků z konference, konané v Pardubicích 8. - 9.9 1993*, s. 173-183.

²⁴ *Codex Diplomaticus saxoniae regiae*, sv. II 17, s. 211.

účastnil se spolu s dalšími šlechtici bojů proti křižácké výpravě z Bavorska.²⁵ Po absolvování artistické fakulty v Lipsku převzal dědictví po otci a oženil se s Bohunkou Meziříčskou z Lomnice, se kterou měl syny Viléma, Jindřicha, Břetislava, Václava a dcery Kateřinu a Johanku.²⁶ Mimo jiné se také aktivně zapojil do stavovské politiky. Roku 1473 se účastnil opavského sjezdu,²⁷ roku 1477 byl povolán do komorního soudu,²⁸ 1479 se účastnil sjezdu v Olomouci.²⁹ Po něm byl jmenován do úřadu nejvyššího sudího, který zastával do konce svého života.³⁰ Byl také hejtmanem plzeňského kraje. V roce 1487 byl spolu s Janem Hasištejnským z Lobkovic vyslán králem Vladislavem do Říma za účelem uznání Vladislava jako českého krále.³¹ Ve stejném roce bylo do desek zemských vloženo nařízení o povinném vydávání osedlých i neosedlých poddaných zběhlých bez výhostního listu. Jeho nedodržování mělo být trestáno púhonem o částku 10-20 hřiven stříbra.³² Podle všeho byl hlavním autorem tohoto dekretu o zběhlých poddaných vydaného 14. 3. 1487 právě Půta Švihovský,³³ který dle pověstí byl ke svým vlastním poddaným velice neohleduplný a už vůbec ne přívětivý.³⁴ Další Půtova diplomatická aktivita nastala v roce 1490, kdy zemřel Matyáš Korvín a Vladislav Jagellonský se stal uherským králem. S touto situací se však nedokázal smířit ani římský král Maxmilián I., ale ani Vladislavův mladší bratr Jan Albrecht, jemuž měl uherský trůn prvoplánově připadnout. Půta byl vyslán jako diplomat do Peště k Janu Albrechtovi, který vpadl do Uher s cílem uzurpovat si uherský trůn. Cílem mladšího Jagellonce se v roce 1491 stalo město Košice, které se rozhodl dobýt. Košické měšťany ale podle všeho tak ovládl strach, že nebyli schopni své město před Janem Albrechtem bránit. Právě v tuto chvíli je vyzdvižováno rychlé jednání Půty Švihovského, který sebral 300 jezdců a táhl s nimi proti nepříteli, čímž dodal odvahu i košickým

²⁵ JÁNSKÝ, Jiří, *Kronika česko-bavorské hranice IV. (1458-1478)*, Domažlice 2003, s. 96-97.

²⁶ M. KOLÁŘ, *Rod pánů Švihovských z Risenberka*, s. 15. Kolář uvádí, že měl Půta se svou manželkou Bohunkou také syna Matouše, ovšem nikde jinde o tomto synovi zmínka není.

²⁷ F. PALACKÝ, *Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě*, díl V., sv. I., s. 86.

²⁸ F. PALACKÝ (ed.), *AČ IV.*, Praha 1846, s. 316.

²⁹ F. PALACKÝ, *Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě*, díl V., sv. I., s. 181.

³⁰ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XXI*, s. 200.

³¹ F. PALACKÝ, *Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě*, díl V., sv. I., s. 282.

³² F. PALACKÝ (ed.), *AČ V.*, s. 432.

³³ F. PALACKÝ, *Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě*, díl V, sv. 1, s. 366. Půta byl spolu s Janem z Roupova vyslán jako rektor k deskám zemským.

³⁴ A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého*, sv. IX, s. 15.

měšťanům.³⁵ Pán ze Švihova se jako nejvyšší sudí pocházející ze starobylého panského rodu účastnil jak sestavování Registra desíti truhlic, tak Vladislavského zřízení zemského. Vždy zastával radikální stanoviska proti měštům, stejně horlivý byl i ve své katolické víře.³⁶ Po smrti svého bratrance Viléma ml. roku 1479 zdědil Půta velké množství statků, o které se musel postarat. Vlastnil Horažďovice, Prácheň,³⁷ Zevlekov, Herštejn, Roudnici, Vrbice,³⁸ Kašperk i s městečkem Rejštejmem,³⁹ Kotovice, která patřila chotětovskému klášteři,⁴⁰ panství Kozelské,⁴¹ clo v Matějově Kři ve Slezsku,⁴² Čejkovy u Sušice, Bezděkov na Klatovsku,⁴³ Strakonice, Střelu, Žerovice, Přestice, Vstiš, Soběkury a další.⁴⁴ Půta vynikal mezi tehdejšími šlechtici svou velkou stavitelskou vášní. Zasloužil se především o kompletní přestavbu hradu Rabí a Švihova, což bylo velice nákladné. Proto musel vymáhat na svých poddaných větší robotu i dávky, než jaké byly obvyklé. Díky tomu o nelítostného člověka, o kterém po jeho smrti v roce 1504 kolovaly pověsti, že ho odnesl čert.⁴⁵ Autorem jeho epitafu je Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic.⁴⁶ Byl pohřbený v kostele v Horažďovicích.

Jan ze Šelmberka (1435-1508)

Jan ze Šelmberka se narodil pravděpodobně v roce 1435⁴⁷ Jaroslavovi ze Šelmberka a Veronice z Boskovic.⁴⁸ Jan byl dvakrát ženatý. Jeho první manželkou byla Johanka ze Stráže, se kterou vyženil velký majetek pánů ze

³⁵ SCHWANDTNER, Johann Georg (ed.), *Scriptores Rerum Hungaricarum Veteres*, sv. 2, Vídeň 1746, s. 150. KATONA, István (ed.), *Historia Critica Regum Hungariae ...: Ex Fide Domesticorum Et Exterorum Scriptorum Concinnata. Stirpis Mixtae, XVII.*, Pešť 1793, s. 99. F. PALACKÝ, *Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě*, díl V, sv. 1, s. 318.

³⁶ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XVII.*, 803, s. 38.

³⁷ NĚMEC, Karel, *Dějiny města Horažďovic*, Horažďovice 1936, s. 96-97.

³⁸ F. PALACKÝ (ed.), *AČ VI.*, s. 571.

³⁹ M. KOLÁŘ, *Rod pánů Švihovských z Risenberka*, s. 14.

⁴⁰ F. PALACKÝ (ed.), *AČ IV.*, 18, s. 55.

⁴¹ M. KOLÁŘ, *Rod pánů Švihovských z Risenberka*, s. 14.

⁴² J. KALOUSEK (ed.), *AČ XVIII.*, 326, s. 192.

⁴³ Národní archiv Praha, *fond Desky dvorské*, 17, 935.

⁴⁴ PAVROCKÝ z HLOHOL, *Bartoloměj, Diadochos, O stavu panském, 1602*, s. 115.

⁴⁵ PAVEL, Josef, *Pověsti českých hradů a zámků*, Praha 1995, s. 334-335.; A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého*, 9 díl, s. 15., KRAUSOVÁ, Milada, *Z úst na internet: Cesta pana Půty do 21. Století*, in: MEMO: časopis pro orální historii, č. 1, 2011, s. 72.

⁴⁶ HASIŠTEJNSKÝ Z LOBKOVIC, Bohuslav, *Carmina selecta*, Praha 1996, s. 16-17.

⁴⁷ HONC, Jaroslav, *Populační vývoj šesti generací 125 šesti panských rodů v letech 1502-1794*, in: *Historická demografie*, roč. 3, 1969, s. 39.

⁴⁸ BRANDL, Vincenc (ed.), *Libri citationum et sententiarum seu knihy půhonné a nálezové*, sv. III., Praha 1878, s. 288.

Stráže. Měl s ní syny Jiřího, Jaroslava,⁴⁹ Jindřicha a dcery Veroniku, Kateřinu a Majdalénu. Druhou manželkou se stala Johanka z Krajku, vdova po Janovi z Cimburka.⁵⁰ Jan ze Šelmberka byl přední člen královské rady a nejčastější přísedící komorního soudu.⁵¹ V letech 1479-1503 byl nejvyšším kancléřem, od roku 1503 až do své smrti pak zastával úřad nejvyššího komorníka. Patřil mezi důvěrníky krále, který ho často za sebe vysílal jako zástupce na zemské sněmy, za to byl Jan hojně odměňován.⁵² Byl nejvýznamnějším politickým partnerem Viléma z Pernštejna, s kterým zastával umírněné názory.⁵³ V době konfliktu mezi Vladislavem Jagellonským a Matyášem Korvínem stál vždy věrně na straně Vladislava.⁵⁴ V době, kdy byl Jan nejvyšším zemským kancléřem, patřil mezi jeho podřízené slavný humanista Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic. Ten si Jana velice vážil, v korespondenci ho velmi chválil⁵⁵ a dokonce mu napsal i posmrtný epitaf.⁵⁶ Jan vlastnil dům na Starém Městě pražském a poté na Malé Straně.⁵⁷ Patřily mu statky Spěšov, Kostelec nad Labem, Popovice, Buzov, Fürstenstein ve Slezsku, Červené Řečice,⁵⁸ Přerov,⁵⁹ Kostomlaty,⁶⁰ Kost, Trosky, Studénka, Šelmberk a další.⁶¹ Také vlastnil opravu na Staré Boleslavi.⁶²

⁴⁹ Jaroslav si vzal za manželku Kateřinu z Plavna, se kterou měl dceru Hedviku, jež si vzala za manžela Jana z Pernštejna, syna Viléma z Pernštejna.

⁵⁰ J. OTTO, *Ottův slovník naučný*, sv. 24, s. 580.

⁵¹ F. PALACKÝ (ed.), *AČ IV.*, s. 77.; J. MACEK, *Jagellonský věk v českých zemích*, sv. 1-2, s. 330-332.

⁵² J. KALOUSEK (ed.), *AČ XVIII.*, s. 1-5.

⁵³ P. VOREL, *Páni z Pernštejna*, s. 103.

⁵⁴ P. ČORNEJ – M. BARTLOVÁ, *VZDKČ VI.*, s. 436-437.

⁵⁵ SLEPÝ, Jan (ed.), *Karla Aloise Vinařického sebrané spisy*, sv. II., Praha 1875, s. 128-130.; TRUHLÁŘ, Josef, *Humanismus a humanisté v Čechách za krále Vladislava II.*, Praha 1894, s. 25.

⁵⁶ HASIŠTEJNSKÝ Z LOBKOVIC, Bohuslav, *Carmina selecta*, s. 105

⁵⁷ TOMEK, Václav Vladivoj, *Dějepis města Prahy*, díl VIII., Praha 1891, s. 75.

⁵⁸ Národní archiv Praha, *České gubernium - guberniální listiny*, Praha (0993-1526) 457, in: monasterium.net, URL <<http://monasterium.net/mom/CZ-NA/CGL/457/charter>>, accessed at 2018-06-26Z

⁵⁹ F. PALACKÝ (ed.), *AČ VI.*, s. 575.

⁶⁰ J. EMLER, (ed.), *Reliquiae tabularum terrae II.*, s. 470-472.

⁶¹ Tamtéž, s. 492-493.

⁶² J. OTTO, *Ottův slovník naučný*, sv. 24, s. 580.

Albrecht II. Libštejnský z Kolovrat (1463-1510)

Rodiče Albrechta byli Hanuš II. z Kolovrat a Kateřina ze Šternberka.⁶³ Jeho manželkou se stala Anna z Kováně, vdova po Hynkovi z Valdštejna, se kterou neměl žádné děti.⁶⁴ Albrecht byl prvně rádce krále Vladislava, poté v letech 1496-1497 karlštejnským purkrabím. V době svého zvolení do komise zastával úřad královského hofmistra (1496-1502). Vrcholu své kariéry dosáhl v letech 1503-1510, kdy zastával úřad nejvyššího kancléře. Byl oddaným úředníkem krále, který ho považoval za svého nástupce v zemi. Díky tomu si vysloužil odpor nejvyšších zemských úředníků, kteří se proti němu uzavřeli v obrannou jednotu.⁶⁵ Aby ještě zvýšil svůj politický vliv, začala spolupracovat s královskými městy, se kterými dokonce v roce 1507 uzavřel smlouvu o vzájemné pomoci. Albrecht byl také autorem dekretu proti jednotě bratrské.⁶⁶ V roce 1508 byl oslaben vliv pána z Kolovrat, když na Svatojakubském sněmu byly přeneseny pravomoci v zemi na Zdeňka Lva z Rožmitálu.⁶⁷ Zemřel bezdětný v roce 1510. Za svého života se Albrecht II. domohl značného majetku. Patřily mu například statky Libštejn, Perštejn, Kacéřov,⁶⁸ Újezd, Bučina, Velemín, Kamýk, Dubkovice, Liběchovice, Mělník, Kladruby, Krupka, Lovosice a další. Vlastnil také klášter Altzella u Drážďan, kde je pohřbený.⁶⁹

Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic (1461-1510)

Rodičům Mikuláši II. Hasištejnskému z Lobkovic a Žofii ze Žerotína se kromě Bohuslava narodili také synové Jan, Mikuláš a Jaroslav. Členové rodu Lobkoviců se podíleli na správě českých zemí a obsazovali významné úřady. Bohuslav studoval od roku 1475 na univerzitě v Bologně, ale roku 1481 přešel do Ferrary, kde také na podzim roku 1482 získal doktorát z kanonického práva.⁷⁰ Po studiích následovaly cesty po Středomoří, Řecku, Sýrii, Palestině,

⁶³ Bratr Kateřiny byl Aleš Holický ze Šternberka, který měl syna Petra, jenž byl také členem komise VZZ. Druhý bratr Kateřiny Smil měl dceru Kunhutu, jenž si vzala Jiřího z Poděbrad.

⁶⁴ A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého XIII.: Plzeňsko*, Praha 1905, s. 91

⁶⁵ F. PALACKÝ (ed.), *AČ VI.*, s. 197.

⁶⁶ F. PALACKÝ, *Dějiny národu českého*, díl V., sv. 2, s. 121.

⁶⁷ Tamtéž, s. 138.

⁶⁸ F. PALACKÝ, *Dějiny národu českého*, díl V., sv. 2, s. 567.

⁶⁹ P. JURÍK, *Kolowratové*, s. 26.

⁷⁰ J. TRUHLÁŘ, *Humanismus a humanisté v Čechách za krále Vladislava II.*, s. 8-15.

Egyptě a dalších zemích. Jako mladšímu synovi mu byla již od narození předurčena církevní dráha, což mělo později také vliv na to, že se profiloval jako přísný katolík a dokonce se nikdy neoženil.⁷¹ Od konce 80. let držel společně se svými bratry zděděná panství, jejichž správě se začal věnovat. Kromě podílu na Hasištejně vlastnil Bohuslav také město Březno, Přísečnici, Kralupy nad Vltavou, Zásadu, Louchov a dům na Malostranském náměstí. Pobýval také nějaký čas na lobkovické tvrzi Obříství u Mělníka.⁷² Po návratu do Čech jej král jmenoval vyšehradským proboštem. Díky svému právnímu vzdělání a dokonalé znalosti latiny byl Bohuslav předurčen ke službě v královské kanceláři. Do té nastoupil v roce 1487 a stal se tak podřízeným nejvyšší kancléře Jana ze Šelmberka. Jako královský sekretář se Bohuslav pohyboval v bezprostřední blízkosti panovníka, měl na starosti jeho osobní korespondenci. V době svého působení v kanceláři kolem sebe Bohuslav soustředil humanistický kroužek několika mladých úředníků, kteří se zajímali o humanistickou kulturu. Do této skupiny také náležel Viktorín Kornel ze Všehrd, který byl až do roku 1494 Bohuslavovým blízkým přítelem.⁷³ V úřadu královského kanceláře setrval pán z Lobkovic až do jara roku 1490, kdy se král Vladislav přestěhoval se svým dvorem do Budína. Poté co nevyšla kandidatura na post olomouckého biskupa, přijal od krále nabídku na pobyt na budínském dvoře. Stejně jako tehdy v Praze se okolo Bohuslava soustřeďovala skupina humanistů. V Budíně pobyl kvůli váznoucí výplatě jen jeden rok (1502-1503).⁷⁴ Nejvíce svého času pobýval tento humanista na hradě Hasištejně, kde byla také prvně uložená jeho slavná knihovna.⁷⁵ Jako autor byl velmi plodný, dnes známe přes 500 jeho básní, přibližně 200 listů a tři traktáty.⁷⁶ Bohuslav zemřel v listopadu roku 1510 a byl pohřben v gotickém kostele sv. Mikuláše v Přísečnici.⁷⁷

⁷¹ Jako horlivý katolík se projevoval zejména v postoji proti utrakvistům, ale především proti jednotě bratrské.

⁷² J. EMLER (ed.), *Reliquiae tabularum terrae II.*, s. 443-444.

⁷³ J. TRUHLÁŘ, *Humanismus a humanisté*, s. 26-37.

⁷⁴ KYZOUROVÁ, Ivana (ed.), *Básník a král: Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic v zrcadle jagellonské doby*, Praha 2007, s. 16-17.

⁷⁵ Dnes se nachází za zámku v Nelahozevsi.

⁷⁶ I. KYZOUROVÁ, (ed.), *Básník a král*, s. 104.

⁷⁷ Tento kostel byl bohužel roku 1963 zbořen a o deset let později bylo celé údolí zatopeno vodou z místní vodní nádrže.

Viktorin Křinecký z Ronova (1458-1510)

Otcem Viktorina byl Jan, rychtář na Starém Městě pražském, který držel se stranou Jiřího z Poděbrad. Jan si vzal Magdalénu Rožďalovskou,⁷⁸ se kterou měl kromě Viktorina ještě syna Jiříka, který založil kuncberskou větev rodu. Viktorin byl na podzim roku 1496 zapsán na univerzitě v Lipsku.⁷⁹ Mezi promujícími, kteří získali v Lipsku titul, ho už ovšem nenacházíme, tudíž buď studia nedokončil, nebo obdržel titul na jiné univerzitě. S manželkou Majdalenou z Valdštejna měl tři dcery a tři syny. S bratrem Jiříkem držel Viktorin po smrti otce (mezi 1480-1487) společně panství Kuncberk a Rožďalovice. Viktorinovi také náleželo panství Dymokury,⁸⁰ Svídnice, Mutěnice, Čiňoves, Nové Hradky a Velenice. Spolu s dalšími šlechtici byl pan Křinecký vyslán roku 1507 jako relátor k deskám zemským. Stejně jako jeho otec byl kališníkem, jak napovídá i zpráva o jeho úmrtí v roce 1510: „(...) zemřel usilovný obránce kalicha (...)“.⁸¹

Albrecht Rendl z Oušavy (přelom 60./70. let 15. století-1522)

Albrecht se narodil pravděpodobně někdy na přelomu 60. a 70. let 15. století rodičům Janovi Rendlovi z Oušavy a Žofce z Přečovic.⁸² Měl bratra Viléma, který byl hejtmanem rožmberského vojska. První zmínka o Albrechtovi je z roku 1493, kdy patřil mezi vyšší úředníky Zdeňka Lva z Rožmitálu.⁸³ Od roku 1494 zastával Albrecht úřad pražského místopurkrabího, v letech 1498 – 1509 byl královským prokurátorem a sloužil tak jako „spojka“ mezi Prahou a budínským dvorem krále Vladislava.⁸⁴ Byl pokládán za hlavního autora Vladislavského zřízení zemského, čímž proti sobě pobouřil královská města.⁸⁵ Byl tajným členem jednoty bratrské, kterou spolu s Janem ze Šelmberka, Zdeňkem Kostkou z Postupic a dalšími šlechtici

⁷⁸ F. PALACKÝ (ed.), *AČ VI.*, s. 190.

⁷⁹ *Codex Diplomaticus saxoniae regiae*, sv. II 16, s. 413

⁸⁰ A. SEDLÁČEK, *Hradky, zámky a tvrze Království českého*, sv. X.: *Boleslavsko*, Praha 1895, s. 312, 376, 401.

⁸¹ LUPÁČ Z HLAVAČOVA, Prokop, *Rerum Bohemicarum Ephemeris*, Praha 1584, k8r.

⁸² J. EMLER, (ed.), *Reliquiae tabularum terrae I.*, s. 221.

⁸³ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XV.*, s. 66.

⁸⁴ F. PALACKÝ (ed.), *AČ VI.*, s. 586.

⁸⁵ F. PALACKÝ (ed.), *AČ V.*, s. 5.

podporoval.⁸⁶ V roce 1508, když došlo ke kompromisu mezi šlechtou a městy, byl Rendl přijat mezi zemské správce. O rok později podplatil nejvyššího písaře Mikuláše z Hořic, aby mu postoupil svůj úřad. Když se tato korupční aféra prozradila, byl Rendl sesazen.⁸⁷ Vždy dbal jen na svůj prospěch a dle toho také měnil strany. Poté, co se přidal na stranu měst, získal v roce 1515 na přímluvu Bartoloměje Minsterberského úřad královského podkomořího.⁸⁸ Tento úřad držel až do roku 1518.⁸⁹ Pak se zpět přiklonil na stranu nejvyššího purkrabího Zdeňka Lva z Rožmitálu a opět začal horlivě vystupovat proti městům. Po svém otci zdědil mlýn u Vodňan. Dále držel tvrz Kamberk,⁹⁰ Roztoky,⁹¹ Myšlín u Písku, Komorní Hrádek,⁹² Ježov, Zlenice, domy na Hradčanech a Malostranském náměstí. S manželkou, jejíž jméno je neznámé, zplodil čtyři syny (Jan, Albrecht, Vilém, Mikuláš) kterým sepsal naučení.⁹³ Albrecht zemřel 9. září roku 1522.⁹⁴

Zdeněk Malovec z Chýnova (1. polovina 40. let 15. století-1512)

Zdeňkův přesný rok narození není znám. Ale již v roce 1464 mu jeho otec Jan postupuje Chýnov,⁹⁵ tudíž mu v té době muselo být minimálně 20 let. Dle toho usuzuji, že se narodil v první polovině 40. let 15. století. Otec Jan ml. Malovec z Chýnova byl velkým příznivcem Jiřího z Poděbrad, který si ho spolu s dalšími vybral jako zástupce nižší šlechty v poselstvu do Říma.⁹⁶ Jeho matkou byla Afra Ulická z Přeštic. Poté, co Petr Kaplíř ze Sulevic odkázal Vimperk,⁹⁷ předal Zdeněk panství Chýnov svému mladšímu bratrovi Oldřichovi. Kromě vimperského panství mu od roku 1506 také patřila

⁸⁶ GOLL, Jaroslav, *Chelčický a Jednota v XV. století*, Praha 1916, str. 234–236.; F. PALACKÝ (ed.), *AČ VI.*, s. 314.

⁸⁷ V. V. TOMEK, *Dějepis města Prahy X.*, str. 295.

⁸⁸ D. KORYTA, *Albrecht Rendl z Oušavy*, s. 50.

⁸⁹ J. CHARVÁT (ed.), *Starší letopisové čeští*, str. 329–330.

⁹⁰ A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého*, sv. IV., str. 239.

⁹¹ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XIX.*, s. 283.

⁹² A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého*, sv. XV., str. 99.

⁹³ ČELAKOVSKÝ, Jaromír, Naučení pana Albrechta Rendla synům dané, in: *Český časopis historický* 8, Praha 1902, str. 68–70. Kromě čtyř synů měl Albrecht ještě dceru Johanku.

⁹⁴ J. OTTO, *Ottův slovník naučný*, sv. 21, str. 552–553.

⁹⁵ Národní archiv Praha, fond České gubernium - guberniální listiny, Praha (0993-1526) 339, in: [monasterium.net](http://monasterium.net/mom/CZ-NA/CGL/339/charter), URL <<http://monasterium.net/mom/CZ-NA/CGL/339/charter>>, accessed at 2018-06-07Z

⁹⁶ CIKHART, Roman, *Historický místopis Borotína*, Praha 1946, s. 6.

⁹⁷ Národní archiv Praha, *fond Desky zemské větší*, 2. H. 2.

Březnice.⁹⁸ Oldřicha měl také bratry Jana, Mikuláše, Pavla a sestry Johanu a Kateřinu. Manželkou Zdeňka se stala Kateřina z Radíče,⁹⁹ se kterou měl syny Jana a Petra a 5 dcer. Účastnil se spolu s dalšími šlechtici tažení proti Šlikům v roce 1505.¹⁰⁰ Kromě Od roku 1508 zastával spolu s Petrem z Rožmberka hejtmanství prácheňského kraje. V roce 1510 nastoupil Zdeněk po Albrechtu Rendlu z Oušavy do úřadu nejvyššího písaře.¹⁰¹ Rytíř Malovec zemřel 2. srpna 1512. Starý letopisec o něm poznamenal: „Byl milovník a obhájce pravdy boží“.¹⁰²

Jan Dubecký z Dubče a na Průhonicích (40./50. léta 15. století-cca 1508)

Janovým otcem byl Matěj, se kterým se setkáváme poprvé v roce 1433.¹⁰³ V 80. letech se zmiňuje Matějova závěť, ve které poručníkem svého majetku a dětí ustanovil pana Zdeňka Kostku z Postupic.¹⁰⁴ Ottův slovník naučný uvádí, že Matěj zemřel v roce 1465. Pokud bychom vycházeli z tohoto data, musel být v roce 1465 Jan ještě nezletilý, když potřeboval poručníka. Muselo by mu tedy v roce 1465 být méně než 17 let. Na základě toho usuzuji, že se Jan narodil na přelomu 40. a 50. let 15. století. Jan se objevuje v listinách od roku 1490.¹⁰⁵ Přibližně ve stejném období se oženil s Eliškou z Kraselova,¹⁰⁶ se kterou měl jediného potomka, dceru Žofku.¹⁰⁷ Ve smlouvě se zavázal, že děti budou vychovávány dle víry, jakou určí Eliška. Jednalo se velmi majetného příslušníka nižší šlechty. Patřily mu zejména statky kolem Prahy, jmenovitě Frydštejn, Průhonice, Dubeč,¹⁰⁸ Dubeček, Litožnice, Hole, Vinoř, Měcholupy, Pnětluky, Hole, Újezd, Čertousy, Chlumín, Krchleby, Čestlice,¹⁰⁹

⁹⁸ Národní archiv Praha, *fond Desky zemské větší*, 5. J. 24.

⁹⁹ Národní archiv Praha, *fond Desky zemské větší*, 2. J. 9.

¹⁰⁰ F. PALACKÝ (ed), *AČ VI.*, s. 316.

¹⁰¹ A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého*, sv. IV., str. 284-285.

¹⁰² J. CHARVÁT (ed.), *Starší letopisové čeští*, str. 281.

¹⁰³ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XXVI.*, s. 169-170.

¹⁰⁴ J. EMLER, (ed.), *Reliquiae tabularum terrae I.*, s. 199-200.

¹⁰⁵ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XXVI.*, s. 170.

¹⁰⁶ J. KALOUSEK (ed.), *AČ X.*, s. 83-84. Jan se soudí s Václavem Firšicem z Nabdína. Ten prvně nařknul čest Jana a poté i jeho manželky nebožky. Spor se odehrál v roce 1504, tudíž v tomto roce musela být již Eliška z Kraselova po smrti. Obě pře Jan vyhrál, protože se Václav ani jednou nedostavil k soudu.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 378-379.

¹⁰⁸ F. PALACKÝ (ed), *AČ VI.*, s. 571. Král Vladislav dovolil vysadit městečko Dubeč.

¹⁰⁹ Národní archiv Praha, *fond Desky dvorské*, 17. F. 71.; *fond Desky zemské větší*, 250. L. 14.

Jerčany a další.¹¹⁰ Geografická blízkost s hlavním městem podmiňovala jejich hospodářskou spolupráci. V roce 1501 uzavřel Jan s městskou radou Starého Města pražského smlouvu o pouštění vody z rybníků, které ležely hranici jejich statků. Protože ale smlouvu město nedodrželo, poháněl je Jan následujících několik let před soud.¹¹¹ Soudil se mimo jiné také s konšely města Vyšehradu, kteří dle púhonu Janovi nevrátili jeho člověka.¹¹² Jan určitě patřil k významnějším příslušníkům zemské obce, protože 1505 v říjnu zemský soud rozhodl, aby on a Oldřich Myška hospodařili s penězi získanými zemskou berní od rytířstva a zemanstva království a vydávali je na vydržování vojska.¹¹³ Jan vydává na Nový rok 1508 závět', ve které všechny statky kromě hradu Frydštejn (ten odkázal Janovi Chvalovskému z Ledec) odkázal svému zeti Zikmundovi Zapskému ze Zap, manželovi dcery Žofky.¹¹⁴

Matouš z Chlumčan (zemřel 1505)

Osobou, které bylo svěřeno celé vypracování inventáře a která je také autorem předmluvy k Registru byl rytíř Matouš z Chlumčan. Přestože se jednalo o hlavní a nepostradatelný článek celé akce, příliš toho o něm nevíme. Ve všech pramenech i literatuře je zmiňován výhradně v souvislosti s Registrem desíti truhlic.¹¹⁵ Není znám rok jeho narození, jen pravděpodobný rok úmrtí.¹¹⁶ Matouš z Chlumčan zemřel v roce 1505 nebo o rok později, kdy byla do desek zemských vložena jeho závět'.¹¹⁷ Neshody panují především v otázce jeho původu. Veronika Bezděková ve své disertační práci vyvrátila tvrzení, že Matouš, psaný od roku 1501 z Chlumčan¹¹⁸ pocházel z rodu Chlumčanských z Přestavlku.¹¹⁹ Do roku 1501 se psal z Domaslavi.¹²⁰ První zachycená zmínka pochází z register komorního soudu z července roku

¹¹⁰ G. FRIEDRICH (ed.), *AČ XXVIII.*, Praha 1912, s. 146-148.

¹¹¹ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XII.*, Praha 1893, s. 488.; TÝŽ, *AČ XI.*, Praha 1892, s. 541-542.; TÝŽ, *AČ XIII.*, Praha 1894, s. 33.

¹¹² J. KALOUSEK (ed.), *AČ X.*, s. 106-107.

¹¹³ F. PALACKÝ (ed.), *AČ VI.*, s. 324.

¹¹⁴ Národní archiv Praha, *fond Desky zemské větší*, 6, f. E. 12v-13. Do desek vloženo 23. června 1508.

¹¹⁵ JUNGSMANN, Josef, *Historie literatury české: aneb saustawný přehled spisů českých s krátkou historií národu, oswícení a jazyka*, Praha 1849, s. 90, č. 473.

¹¹⁶ J. OTTO, *Ottův slovník naučný*, sv. XII., Praha 1897, s. 246.

¹¹⁷ J. HANOUSKOVÁ, *Česká koruna a král v představách české šlechty*, s. 92.

¹¹⁸ J. KALOUSEK (ed.), *AČ VIII.*, Praha 1888, s. 527.

¹¹⁹ BEZDĚKOVÁ, Veronika, *Chlumčanští z Přestavlku do konce 18. století*, disertační práce, FF UK Praha, 2006, s. 17

¹²⁰ Národní archiv Praha, *fond Desky zemské větší*, 7. F 9.

1490.¹²¹ Matouš je v této souvislosti jmenován jako písař pana podkomořího. Ve prospěch tohoto tvrzení také hovoří fakt, že Václav Vladivoj Tomek a po něm i Josef Macek zaznamenávají v letech 1490-1495 písaře podkomořího jménem Matouš.¹²² Další zmínka je z roku 1493, kdy Matouš píše z Domažlic panu Jindřichovi ze Švamberka.¹²³ Jana Hanousková vyvozuje na základě velké vzdálenosti mezi Domažlicemi a Prahou spolu s hypotetickým navázáním na pána ze Švamberka, že není možné sloučit písaře podkomořího Matouše a tohoto Matouše v jednu osobu. Svě tvrzení dokládá i pozdějším zakoupením Matouše ve švamberském mocenském okruhu. Na základě shromážděných informací přichází Hanousková na závěr s hypotézou, že se jednalo pravděpodobně o venkovského panoše ze služebního okruhu Jindřicha ze Švamberka, který se s podporou pánů ze Švamberka a díky svým schopnostem a vzdělání vypracoval na držitele deskového statku.¹²⁴ Vymezuje se tak proti tvrzení Františka Ladislava Riegera, který situoval Matouše do městského prostředí.¹²⁵ Sama se spíše přiklání k tvrzení Hanouskové, přesto ale nevylučuje působení Matouše v úřadu písaře podkomořího. Jeho kariéra mohla začít ve švamberské kanceláři, ze které se pomocí švamberských kontaktů vypracoval až do okruhu osob podkomořského úřadu. Mé tvrzení by podpořil i fakt, že v roce 1502 je Matouš doložen jako písař královské komory.¹²⁶ Kromě Domaslavi vlastnil Matouš také Chlumčany u Dobřan.¹²⁷ „Z *Chlumčan*“ se Matouš začíná v pramenech psát až od roku 1501, konkrétně tak prvně vystupuje v listině, ve které mu probošt a převorka Chotěšovského kláštera zastavují lesy na Vysoké.¹²⁸

¹²¹ J. KALOUSEK (ed.), *AC IX.*, Praha 1889, s. 516-517.; J. HANOUSKOVÁ, *Česká koruna a král v představách české šlechty*, s. 94.

¹²² TOMEK, Václav Vladivoj, *Dějepis města Prahy*, sv. IX., Praha 1893, s. 258.; MACEK, Josef, *Jagellonský věk v českých zemích*, sv. 1-2, Praha 2001, s. 328.

¹²³ J. KALOUSEK (ed.), *AC XV.*, Praha 1896, s. 64-65.

¹²⁴ J. HANOUSKOVÁ, *Česká koruna a král v představách české šlechty*, s. 94-95.

¹²⁵ RIEGER, František Ladislav, *Slovník naučný*, sv. IX/2, Praha 1870, s. 997.

¹²⁶ V. V. TOMEK, *Dějepis města Prahy IX.*, s. 260.

¹²⁷ J. KALOUSEK (ed.), *AC VIII.*, s. 527.

¹²⁸ Tamtéž, s. 525-526.

Komise Vladislavského zřízení zemského

Jindřich IV. z Hradce (1442-1507)

Jindřich se narodil roku 1442 Janu IV. Teleckému z Hradce (zemřel 1452) a Kateřině ze Šternberka. Jindřichovým poručníkem se stal Zdeněk ze Šternberka, po jehož boku také vstoupil do Zelenohorské jednoty.¹²⁹ Bratr Heřman zemřel roku 1464 při morové epidemii, Jindřich tak zdědil všechny statky a stal se jeden z nejmocnějších pánů v zemi.¹³⁰ Oženil se celkem čtyřikrát. Jeho manželkami byly Eliška ze Šternberka (zemřela před rokem 1484),¹³¹ Anna Tovačovská z Cimburka (zemřela 1485),¹³² Magdalena von Glaichen (zemřela 1492) a Anna z Minsterberka (zemřela 1517).¹³³ S poslední manželkou měl syna Adama a dceru Annu. Spolu s dalšími členy jednoty zvolil českým králem Matyáše Korvína. Ten ho za jeho věrnost jmenoval nejvyšším královským komorníkem a nejvyšším komorníkem desek a soudu zemského práva v Brně.¹³⁴ Od roku 1473 byl hejtmanem bechyňského a vltavského kraje.¹³⁵ Po míru v Olomouci v roce 1479 složil na Svatováclavském sněmu věrnost králi Vladislavovi. Jindřich se vždy profiloval jako horlivý katolík, což se projevilo zejména v období druhé pražské defenestrace a v postupu proti jednotě bratrské. Stejně radikální byla také vůči městským požadavkům.¹³⁶ Roku 1487 se stal nejvyšším komorníkem. Od roku 1503 až do své smrti zastával úřad nejvyššího zemského purkrabího.¹³⁷ V roce 1505 vedl Jindřich výpravu proti pánům Šlikům,¹³⁸ s nimiž byl již dříve králem zplnomocněn jednat na zemském

¹²⁹ F. PALACKÝ (ed.), *AČ IV.*, s. 114.

¹³⁰ A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého*, sv. IV., s. 42.

¹³¹ Dcera Petra Holického ze Šternberka či Zdeňka ze Šternberka.

¹³² J. EMLER (ed.), *Reliquiae tabularum terrae II.*, s. 403.

¹³³ Dcera Hynka z Poděbrad, vnučka českého krále Jiřího z Poděbrad.

¹³⁴ ESCHENLOER, Peter, *Scriptores rerum silesiacarum. Bd. 7, Historia Wratislaviensis et que post mortem regis Ladislai sub Electo Georgio de Podiebrat Bohemorum rege illi acciderant prospera et adversa*, Breslau 1872, s. 202.

¹³⁵ J. KALOUSEK (ed.), *AČ IX.*, s. 334.

¹³⁶ F. PALACKÝ, *Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě*, díl V, sv. 1, s. 192.

¹³⁷ F. PALACKÝ (ed.), *AČ VI.*, s. 278-280.; CORI, Johann Nepomuk, *Jindřich IV. z Hradce: nástin životopisný*, Jindřichův Hradec 1894, s. 118-120.

¹³⁸ J. KALOUSEK (ed.), *AČ X.*, s. 405. Jindřich roku 1497 získal dědičné právo na statky Mikuláše Šlika, stejně je ale nikdy nedržel.

soudu. Patřil mezi nevlivnější členy královské rady.¹³⁹ Kromě hradeckého panství vlastnil také Německou Radouň,¹⁴⁰ Újezdec, Radkov, Pleší, Plasnou, Prachatice, Solnov, Výšpachy, Michle u Prahy Hostišov, Pleší, Telč, Slavonice, Roštejn, hrad Sádek, Želnavu, Vranov, Bílov,¹⁴¹ dům na Starém Městě pražském.¹⁴² Patřilo mu také několik statků na Moravě, které vyženil po Anežce Tovačovské z Cimburka a které mu odkázali Jan a Bohunka z Meziříče.¹⁴³ Jindřich zemřel v 17. ledna roku 1507 při lovu, když se probodl oštěpem.¹⁴⁴ Byl pochován ve farním chrámu Páně v Jindřichově Hradci.¹⁴⁵

Půta Švihovský z Rýzemberka (viz Komise Registra)

Jiří Berka z Dubé (cca 1440-1514)

Jiří se narodil okolo roku 1440 Jindřichovi z Dubé a Elišce z Kunštátu, která byla sestrou Jiřího z Poděbrad. Měl bratry Jaroslava, Petra a Jana.¹⁴⁶ S manželkou Markétou z Koldic měl 7 synů a dvě dcery.¹⁴⁷ Jiří byl mistrem komory a v období let 1492 – 1500 dvorským sudím. Spolu s bratrem Jaroslavem byli vždy věrní svému strýci a českému králi Jiřímu z Poděbrad, ačkoliv byli katolíci.¹⁴⁸ Po jeho smrti podporovali Vladislava Jagellonského. Jiří se účastnil spolu s dalšími českými pány v roce 1472 sjezdu v Německém Brodě jako zástupce Vladislava.¹⁴⁹ Když byl v roce 1485 obnoven zemský soud, byl do něj Jiří Berka povolán jako přisedící.¹⁵⁰ Král mu spolu s Jindřichem z Hradce udělil plnou moc při jednání s pány Šliky v roce 1493.¹⁵¹ Jiří často plnil roli králova vyslance, jmenovitě v roce 1490 do Šestiměstí nebo v roce 1498, když mu král dal plnou moc k povolení jistých

¹³⁹ J. MACEK, *Jagellonský věk v českých zemích*, sv. 1-2, s. 330.

¹⁴⁰ J. KALOUSEK (ed.), *AČ IX.*, s. 347.

¹⁴¹ J. KALOUSEK (ed.), *AČ X.*, s. 429.

¹⁴² F. PALACKÝ (ed.), *AČ VI.*, s. 568.

¹⁴³ A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého*, sv. IV., s. 42-43.

¹⁴⁴ J. CHARVÁT (ed.), *Starí letopisové čeští*, str. 236.

¹⁴⁵ J. N. CORI, *Jindřich IV. z Hradce*, s. 130.

¹⁴⁶ F. PALACKÝ (ed.), *AČ V.*, s. 518-519.; Národní archiv Praha, fond Desky zemské větši, 552 L 10.

¹⁴⁷ J. KALOUSEK (ed.), *AČ VIII.*, s. 414. Zde se jako manželka uvádí Markéta z Kunvaldu.

¹⁴⁸ F. PALACKÝ, *Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě*, díl V, sv. 1, s. 7.

¹⁴⁹ Tamtéž, s. 68.

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 250.

¹⁵¹ J. KALOUSEK (ed.), *AČ X.*, s. 395.

manských věcí až do jeho příjezdu do země.¹⁵² Roli prostředníka plnil také, když poháněl z královské moci.¹⁵³ Podíl Jiřího na sestavení Vladislavského zřízení zemského lze vidět především v autorství článku O hanění.¹⁵⁴ Ve stejné době jako Jiří Berka z Dubé se také objevuje další Jiří (zemřel 1522), jehož otcem byl královský podkomoří a hofmistr Aleš Zakšinský.¹⁵⁵ Tyto dvě osoby se stejným jménem je velmi problematické v pramenech rozlišit. Dvorský sudí Jiří vlastnil mimo jiné čtvrt Lipého, Jablonnou, Zákupy a dům v Praze.¹⁵⁶ Jiří Berka z Dubé zemřel v roce 1514.

Petr Holický II. ze Šternberka a Lešna (před 1454-1514)

Přesné datum Petrova narození neznáme, jisté je, že se narodil před rokem 1454, kdy zemřel jeho otec Petr I. Holický ze Šternberka. V roce 1454 byl ještě nezletilý, protože potřeboval poručníka, kterým se stal Zdeněk Konopištský ze Šternberka. Matkou Petra byla Anna ze Seenshaimu, z rodu Schwarzenbergů.¹⁵⁷ V roce 1476 se Petr II. oženil s Kateřinou z Rožmberka, čímž se stal švagrem Petra a Voka z Rožmberka.¹⁵⁸ S Kateřinou měl syna Jana ze Šternberka a dcery Sidonii, Hedviku a Kateřinu. S Vokem z Rožmberka ho pojilo blízké přátelství, jak napovídá četná korespondence mezi oběma muži.¹⁵⁹ Podobně blízký vztah měl také se svým dalším švagrem Jindřichem IV. z Hradce.¹⁶⁰ Zastával úřad hejtmana krumlovského kraje, od roku 1507 byl nejvyšším zemským sudím a od roku 1510 nejvyšším komorníkem. Od konce 70. let 15. století byl aktivní na zemském soudě, kde například roku 1477 rozsuzoval spor mezi Bohuslavem ze Švamberka a Jindřichem z Hradce.¹⁶¹ Nejenom že byl pán ze Šternberka častým přisedícím na zemském soudě, ale také byl hojně vysílán jako relátor k deskám zemským.¹⁶² Spolu se Zdeňkem

¹⁵² J. KALOUSEK (ed.), *AČ XVIII.*, s. 84.

¹⁵³ F. PALACKÝ (ed.), *AČ V.*, s. 160-162.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 211.

¹⁵⁵ J. KALOUSEK (ed.), *AČ X.*, s. 292.

¹⁵⁶ A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého*, sv. XIV.: Litoměřicko, Praha 1923, s. 244.

¹⁵⁷ A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého*, sv. XV., str. 78.

¹⁵⁸ J. KALOUSEK (ed.), *AČ IX.*, s. 159-160.; F. PALACKÝ (ed.), *AČ VI.*, s. 183. Kateřina ze Šternberka se narodila v roce 1457.

¹⁵⁹ J. KALOUSEK (ed.), *AČ X.*, s. 53-61.

¹⁶⁰ Jindřich IV. z Hradce si vzal pravděpodobně za manželku Petrovu sestru Elišku. Eliška byla buď dcerou Petra I. Holického ze Šternberka nebo Zdeňka Konopištského ze Šternberka.

¹⁶¹ F. PALACKÝ (ed.), *AČ VI.*, s. 144-145.

¹⁶² Tamtéž, s. 384.; J. KALOUSEK (ed.), *AČ IX.*, s. 356.

ze Šternberka a Albrechtem Rendlem z Oušavy prováděl konečnou práci na zemském zřízení.¹⁶³ Byl katolíkem a nesnášel jednotu bratrskou, proti které spolu s dalšími šlechtici uzavřel v roce 1505 smlouvu na deset let.¹⁶⁴ Stejně radikální byl také v případě uznání práv městského stavu.¹⁶⁵ Ve stejném roce (1505) se také účastnil tažení proti Šlikům.¹⁶⁶ Jako nejvyšší komorník svolával zemské sjezdy a oznamoval rozhodnutí krále o udržování pořádku v zemi.¹⁶⁷ Při korunovaci Ludvíka Jagellonského v roce 1509 v Praze nesl Petr Holický zlaté jablko.¹⁶⁸ Kromě Českého Šternberka a Lešna mu dále patřily statky jako Německá Radouň, Plasná, Hostišov, Vejspachy, Choustník a další.¹⁶⁹ Zemřel pravděpodobně po dlouhé nemoci v roce 1514. Poslední místo odpočinku našel v Třeboni, kde byla v roce 1521 pohřbena i jeho manželka Kateřina z Rožmberka.¹⁷⁰

Zdeněk IV. Kostka z Postupic (cca 1447-1510)

Zdeněk byl synem Bohuše I. Kostky z Postupic a Ofky z Dubé.¹⁷¹ Jeho manželkou se stala Kateřina z Vartemberka, se kterou měl tři dcery a syny Viléma, Zdeňka, Jana a Bohuše. Byl pravidelným přisedícím zemského soudu, kam byl spolu s dalšími povolán při jeho obnově v roce 1485.¹⁷² Král mu v roce 1502 dokonce musel stanovit pevné místo na soudě, protože se Kostka snažil vyvyšovat nad ostatní přisedící.¹⁷³ Spolu s dalšími pány a rytíři podepsal roku 1485 smlouvu mezi králem Vladislavem a jeho otcem Kazimírem IV. polským králem, která obě strany zavazovala v případě porušení míru Matyášem Korvínem k postavení společné armády.¹⁷⁴ Poté, co Vladislav získal po Korvínově smrti uherský trůn a přesídlil do Uher, nacházíme Zdeňka

¹⁶³ F. PALACKÝ (ed.), *AČ V.*, s. 5.

¹⁶⁴ F. PALACKÝ (ed.), *AČ VI.*, s. 314.

¹⁶⁵ Tamtéž, s. 346.

¹⁶⁶ Tamtéž, s. 320.

¹⁶⁷ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XVIII.*, s. 444, 446, 453-454, 482, 487.

¹⁶⁸ J. CHARVÁT (ed.), *Starší letopisové čeští*, s. 253.

¹⁶⁹ J. KALOUSEK (ed.), *AČ IX.*, s. 156.

¹⁷⁰ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XI.*, s. 123.; J. KALOUSEK (ed.), *AČ XV.*, s. 103-104.

¹⁷¹ Otcem Ofky byl Kuneš Rožkoš z Dubé, který byl vnukem Jana Žižky z Trocnova. Hanuš I. Kostka z Postupic se s Ofkou oženil v roce 1446, tudíž se Zdeněk musel narodit v rozmezí let 1446-1449, protože již roku 1464 se píše pánem na Podlažicích.

¹⁷² F. PALACKÝ, *Dějiny národu českého*, díl V., sv. 1, s. 250.

¹⁷³ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XVIII.*, s. 281.

¹⁷⁴ F. PALACKÝ, *Dějiny národu českého*, díl V., sv. 1, s. 290.

roku 1492 v poselstvu českých pánů do Budína.¹⁷⁵ Zdeněk Kostka pravděpodobně zastával umírněné názory blízké Vilémovi z Pernštejna a Janovi ze Šelmberka.¹⁷⁶ S Vilémem z Pernštejna ho nepojily jen postoje, ale také jejich statky ležely blízko, což mělo za následek časté objevování Zdeňkova jména ve svědečných řadách Vilémových listin,¹⁷⁷ ale také vzájemnou výměnu statků.¹⁷⁸ Zdeněk byl velkým přívržencem jednoty bratrské stejně jako Albrecht Rendl z Oušavy.¹⁷⁹ Držel Podlažice, Koloděje, Litomyšl, Nové Hrady, Chrást a další.¹⁸⁰ Zemřel v roce 1510, ještě však 26. prosince téhož roku potvrzuje svobody a práva městu Litomyšl.¹⁸¹

Zdeněk Lev z Rožmitálu a na Blatné (cca 1470-1535)

Zdeněk se narodil někdy na počátku 70. let 15. století Jaroslavovi Lvovi z Rožmitálu a Elišce z Kolovrat. Měl sestru Kateřinu a Johanku. Po smrti otce v roce 1485 se jejich poručníkem stal Jan Zajíc z Házmburka.¹⁸² Odrazovým můstkem ve Zdeňkově kariéře se stal sňatek s dcerou Půty Švihovského, Kateřinou, se kterou měl dceru Annu a syna Adama. Roku 1499 se stal prvním karlštejnským purkrabím, čímž pod svou správou získal i korunní archiv.¹⁸³ Po smrti svého tchána Půty, nastoupil na jeho místo nejvyššího sudího. Záhy po jmenování stanul v čele zemské hotovosti proti Šlikům. V roce 1508 se stal Zdeněk po smrti Jindřicha z Hradce nejvyšším purkrabím, tedy de facto po králi nejmocnějším mužem v zemi. Spolu s dalšími šlechtici byl ve stejném roce ustanoven místodržitelem Českého království.¹⁸⁴ Od krále Vladislava dostal k dispozici Pražský hrad, který začal renovovat a přeměňovat na sídlo správy země. Jeho největším přítelem a spojencem byl Petr z Rožmberka, po jehož boku také kráčil při korunovaci Ludvíka Jagellonského v Praze v roce

¹⁷⁵ Tamtéž, s. 322.

¹⁷⁶ Tamtéž, s. 60.

¹⁷⁷ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XVI.*, s. 452.

¹⁷⁸ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XVII.*, 803, s. 493-494.

¹⁷⁹ A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého*, sv. I.: Chrudimsko, Praha 1882, s. 20.

¹⁸⁰ J. EMLER, (ed.), *Reliquiae tabularum terrae II.*, s. 506.; F. PALACKÝ (ed.), *AČ VI.*, s. 578.; Národní archiv Praha, *fond Desky zemské velké*, 2. E 10.

¹⁸¹ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XVII.*, 140-141.

¹⁸² J. EMLER, (ed.), *Reliquiae tabularum terrae I.*, s. 180.

¹⁸³ F. PALACKÝ (ed.), *AČ V.*, s. 494.

¹⁸⁴ S. KOTLÁROVÁ, *Páni z Rožmitálu*, s. 45.

1509.¹⁸⁵ Spolu s ním také vystupoval nejradikálněji proti městům. Zastával koncepci, že města jsou jen poddanými krále a nejsou rovnocennými partnery šlechty.¹⁸⁶ Po smrti krále Vladislava se stal spolu s dalšími šlechtici poručníkem nezletilého Ludvíka.¹⁸⁷ Ten stejně jako jeho otec sídlí v Budíně, čímž dochází k dalšímu posílení moci Zdeňka Lva v Čechách. K jeho sesazení dochází až v únoru 1523 při pobytu mladého Ludvíka v Praze. Do úřadu nejvyššího purkrabího byl Zdeněk znovu dosazen po pražských bouřích v roce 1524, aby zabránil rostoucímu vlivu luteránů.¹⁸⁸ Pán z Rožmitálu se vždy profiloval jako horlivý katolík a velký nepřítel především jednoty bratrské.¹⁸⁹ Většinou se však jednalo o politickou záminku, než o skutečné náboženské přesvědčení.¹⁹⁰ Poté, co zemřel Petr IV. z Rožmberka, odkázal v závěti svému příteli Zdeňkovi část rožmberského dominia, což se samozřejmě nelíbilo Petrovým dědicům.¹⁹¹ Ti se spojili s dalšími českými šlechtici, čímž se česká stavovská obec rozdělila na dvě poloviny. Protože byl ale Zdeněk Lev nejmocnějším šlechticem v zemi, boj proti němu byl velmi obtížný. Poté, co utonul Ludvík Jagellonský u Moháče, bylo uchazečů na uprázdněný český trůn několik. Jedním z nich byl dokonce i právě Zdeněk, který měl i po smrti krále nejsilnější pozici v zemi. On sám však svoji kandidaturu nebral vážně, věděl, že by neměl u domácích voličů díky stále probíhajícímu sporu o rožmberské dědictví, šanci.¹⁹² Pán z Rožmitálu byl velkým královým věřitelem, čímž se sám dostal do obrovských dluhů a musel dát do zástavy některé své statky.¹⁹³ Aby mohl uspokojit své věřitele, pravděpodobně zpronevěřoval státní peníze. Měl také podíl na ražbě z kutnohorské mincovny a z výnosů z Jáchymova.¹⁹⁴ V roce 1530 odstoupil Zdeněk Lev z úřadu nejvyššího purkrabího. Vlastnil velké množství statků, které pak kvůli velké zadluženosti zastavoval. Patřilo mu mimo jiné panství Hluboká, Drahonice, Horažďovice, Hory Matky Boží, Krupka, Lysá nad Labem, Ploskovice, Prachatice, Příbram, Rožmitál, Sýcov,

¹⁸⁵ J. CHARVÁT (ed.), *Starí letopisové čeští*, s. 253.

¹⁸⁶ S. KOTLÁROVÁ, *Páni z Rožmitálu*, s. 46.

¹⁸⁷ J. KALOUSEK (ed.), *AČ VII.*, s. 165.

¹⁸⁸ P. ČORNEJ – M. BARTLOVÁ, *VDZKČ VI.*, s. 700.

¹⁸⁹ F. PALACKÝ (ed.), *AČ VI.*, s. 314.

¹⁹⁰ S. KOTLÁROVÁ, *Páni z Rožmitálu*, s. 54.

¹⁹¹ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XI.*, s. 240.

¹⁹² S. KOTLÁROVÁ, *Páni z Rožmitálu*, s. 59.

¹⁹³ Tamtéž, s. 61-63. Přehled Rožmitálových dluhů.

¹⁹⁴ Tamtéž, s. 66-67.

Teplíce, Velhartice, Zelená Hora u Nepomuku, Strakonice, Zbiroh, Klenová, Hořovice a palác v Praze.¹⁹⁵ Zdeněk Lev z Rožmitálu zemřel 14. července 1535 a byl pohřben v katedrále sv. Víta v Praze.¹⁹⁶

Albrecht Rendl z Oušavy (viz Komise Registra)

Václav Solský ze Sulevic (před 1450-před 15.4. 1510)

Rodiče i datum narození tohoto člena komise nejsou bohužel díky nedostatku pramenů známé. Je možné, že jeho otcem byl Smil Solský ze Sulevic, který zemřel před rokem 1452 a zanechal po sobě vdovu Ofku z Pozdně, která tak mohla být Václavovou matkou.¹⁹⁷ V roce 1469 se vedle sebe objevují bratři Jindřich, Václav a Václav ze Sulevic, kteří spolu s dalšími šlechtici posílají opovědný list Janovi z Rožmberka.¹⁹⁸ Václav pocházel z rodu Kaplířů ze Sulevic. Přestože nezastával žádný zemský ani dvorský úřad, byl přítomný roku 1497 na zemském soudě při řešení sporu se Šliky.¹⁹⁹ O rok později byl také jako plnomocník vyslán spolu s Půtou Švihovským s poselstvím k polskému králi.²⁰⁰ Z rozkazu krále byl také vyslán ohledat rybníky, které se staly sporným bodem mezi Zikmundem Děčinským z Vartemberka a zhořeleckými měšťany.²⁰¹ Poté, co se po vydání Vladislavského zřízení zemského naplno rozhořel spor mezi šlechtou a městy o uznání politického hlasu měst, byl Václav Solský ze Sulevic roku 1505 spolu s Petrem z Rožmberka, Vilémem z Pernštejna, Janem ze Šelmberka, Albrechtem z Kolovrat, Albrechtem z Leskovce, Mikulášem Trčkou z Lípy a Otíkem Kamýckým ze Stropčic zplnomocněn k jednání na zemském sněmu.²⁰² Pravděpodobně tedy musel být zkušeným diplomatem a jedním z nejpřednějších svého stavu. Navíc požíval důvěru krále, který ho jednak vyslal po boku nejvyššího sudího za polským králem, ale také ho zplnomocnil

¹⁹⁵ Tamtéž, s. 83.

¹⁹⁶ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XI.*, s. 105.; KUTHAN, Jiří, *Královské dílo za Jiřího z Poděbrad a dynastie Jagellonců*, díl I.: Král a šlechta, Praha 2010, s. 288. Manželka Kateřina Švihovská je pohřbena v Blatné.

¹⁹⁷ A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého*, XIV, s. 32.

¹⁹⁸ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XIV.*, s. 174.

¹⁹⁹ F. PALACKÝ (ed.), *AČ VI.*, s. 563.

²⁰⁰ F. PALACKÝ (ed.), *AČ V.*, s. 488.

²⁰¹ J. KALOUSEK (ed.), *AČ X.*, s. 505-506.

²⁰² BENEŠ, František a Karel BERÁNEK, *Soupis česky psaných listin a listů do roku 1526*, díl I., svazek 3/1, Praha 1980, s. 1183.

řešit jeho jménem některé spory. To by zase nasvědčovalo tomu, že musel mít také jisté právnícké znalosti a sedět s ostatními na zemském soudě. Nelze také vyloučit klientelské vazby na nějakého předního pána. S největší pravděpodobností se jednalo zejména o Albrechta Libštejnského z Kolovrat, jehož statky ležely v bezprostřední blízkosti Václavových držav. Se samotným pánem z Kolovrat se Václav Solský spolu s bratry Kaplíři ze Sulevic soudil v roce 1475 o Vršovice.²⁰³ Jméno Václavovy manželky také není známo, jen jména jejich dcer (Kateřina, Dorota, Otílie).²⁰⁴ Patřila mu obec Solany. Od krále navíc v roce 1499 dostal doživotní výplatu 50 kop grošů českých z Hrádku.²⁰⁵ Po jeho smrti zdědily Solany jeho dcery, které je prodaly Děpoltovi z Lobkovic.²⁰⁶ Václav zemřel nejpozději v první polovině dubna roku 1510, protože 15. dubna téhož roku se o něm mluví již jako o nebožtíkovi.²⁰⁷

Otík Kamýcký ze Stropčic (cca pol. 40. let 15. století-před rokem 1510)

Otík pocházel z vladyckého rodu Fremutů ze Stropčic.²⁰⁸ Jeho otcem byl Drslav ze Stropčic. Manželka Drslava byla Markéta z neznámého rodu, která tak byla potencionálně matkou Otíka a jeho bratra Hynka. Jediným doloženým potomkem Otíka byl Jan, který dědil jak po svém otci, tak po svém strýci Hynkovi.²⁰⁹ Otík je prvně připomínán roku 1464, kdy mu muselo být nejméně osmnáct let.²¹⁰ Usuzují, že byl vrstevníkem Půty Švihovského z Rýzmběrka, po jehož boku v září 1468 proti bavorským vojskům.²¹¹ Otík zastával od roku

²⁰³ ŠTĚDRÝ, František, *Černčice*, in: Sborník historického kroužku, ročník XIX., č. 1-2, 1918, str. 21-22; F. PALACKÝ (ed.), *AČ IV.*, s. 296.

²⁰⁴ A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého*, XIV, s. 32. Měl ještě jednu dceru, jejíž jméno neznáme.

²⁰⁵ F. PALACKÝ (ed.), *AČ VI.*, s. 582.

²⁰⁶ Národní archiv Praha, *fond Desky zemské větši*, 7. D 17.

²⁰⁷ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XIII.*, s. 301.

²⁰⁸ J. OTTO, *Ottův slovník naučný*, IX. díl, s. 676.

²⁰⁹ F. PALACKÝ (ed.), *AČ IV.*, s. 46-47.; Národní archiv Praha, *fond Desky zemské větši*, 43. K 10.; Tamtéž, 12. A 23.; A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého*, 9. díl, s. 50. Je možné, že synem Otíka byl také Albrecht. V roce 1555 se připomínají bratři Jan a Albrecht Kamýčtí. Ovšem August Sedláček uvádí, že Otík v roce 1501 odkázal své statky svým přátelům, bratrům Janovi a Hynkovi Kamýckým z Čachrova.

²¹⁰ Národní archiv Praha, *fond Desky dvorské*, 21 p. 389.

²¹¹ J. JÁNSKÝ, *Kronika česko-bavorské hranice IV. (1458-1478)*, s. 96-97.

úřad 1486 poděbradského hejtmana, avšak v roce 1490 je už titulován jako hejtman na Hluboké.²¹² Byl vázán nejenom na Viléma z Pernštejna, který v té době vlastnil Hlubokou, ale také pravděpodobně na pány ze Šternberka, v jejichž listinách je o Otíkovi roku 1478 zmínka ve svědečných řadách.²¹³ Je také uváděn mezi pány a rytíři, kteří byli věřiteli krále Vladislava,²¹⁴ tudíž se nemohlo jednat o zchudlého rytíře. Poté, co se rozpoutal politický a hospodářský boj mezi šlechtou a městy, jehož průvodním jevem byla anarchie a nejistota, se na silnicích objevovaly tlupy lapků, kteří ochromovali obchod. Na popud plzeňských měšťanů se roku 1497 spojilo sedm měst Plzeňského a Prácheňského kraje s některými zdejšími rytíři a uzavřeli ochranný spolek na střežení zdejší hlavní silnice. Jeho členem byl samozřejmě také Otík Kamýcký.²¹⁵ Jednalo se o první pokus spojení nižší šlechty s královskými městy prostřednictvím regionálního landfrýdního zřízení.²¹⁶ Otík se nejenom účastnil regionálních bojů, ale také zasahoval do stavovské politiky. Několikrát také rozhodoval různé spory, jednou spolu s Albrechtem Rendlem,²¹⁷ podruhé například se svým přítelem Václavem z Roupova.²¹⁸ Otík je uváděn roku 1503 v řadě horlivých katolíků, kteří byli spolu se stranou zastávající umírněné stanovisko vysláni ke králi do Budína.²¹⁹ O dva roky později byl s dalším členem této komise, Václavem Solským ze Sulevic, spolu s Petrem z Rožmberka, Vilémem z Pernštejna, Janem ze Šelmberka, Albrechtem z Kolovrat, Albrechtem z Leskovce a Mikulášem Trčkou z Lípy králem zplnomocněn k jednání na zemském sněmu.²²⁰ Patřil mu Komošín,

²¹² J. KALOUSEK (ed.), *AČ XXI*, s. 221.

²¹³ J. OTTO, *Ottův slovník naučný*, IX. díl, s. 676.

²¹⁴ F. PALACKÝ (ed.), *AČ VI.*, s. 580.; J. KALOUSEK (ed.), *AČ XVIII.*, s. 167-168.

²¹⁵ A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého*, 9. díl, s. 65.; J. KALOUSEK, (ed.), *AČ X.*, s. 80. Rytíři, kteří byli členové spolku, píšou Petrovi z Rožmberka, osvědčují se o své nevině a žádají, aby byla oznámená králi.

²¹⁶ JÁNSKÝ, Jiří, *Rýzmberský landfrýd a rytířsko-měšťanský spolek Jana Klenovského*, in: *Minulost Západočeského kraje* 28, 1992, s. 85-86.

²¹⁷ J. KALOUSEK, (ed.), *AČ X.*, s. 498.

²¹⁸ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XI.*, s. 507-508.; Týž, *AČ XXI*, s. 431-432.

²¹⁹ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XVII.*, 38-39.; F. PALACKÝ, *Dějiny národu českého*, díl V., sv. 2, s. 59.

²²⁰ F. BENEŠ - K. BERÁNEK, *Soupis česky psaných listin a listů do roku 1526*, díl I., svazek 3/1, s. 1183

Svrčovec, rychta v Dobříchově a Stropčice.²²¹ Zemřel pravděpodobně někdy před rokem 1510, protože 19. října 1510 se připomíná již jako nebožtík.²²²

Jan Dubecký z Dubče (viz Komise Registra)

Václav Záruba z Hustířan (cca 40. léta 15. století-1503)

Ve mnou sledovaném období se objevují dva muži tohoto jména, přičemž se jedná o otce a syna. Václav I. se narodil pravděpodobně do konce 40. Let 15. Století Svatoborovi z Chvalkovic a Markétě z Vchynic. Jednalo se o prvního nositele jména Záruba z Hustířan. Prvně se zmiňuje v roce 1495, kdy koupil od Mikuláše z Hořic dědická práva na ves Černůtky.²²³ Již v té době se píše z Hustířan a Třebovětíc. Měl za manželku Kateřinu Kekulovou ze Stradonic, se kterou měl syna Václava II. Kromě účasti na sestavování zemského zákoníku o něm není moc zmínek. Od určitého období otec i syn splývají a nedovedeme určit, zda se v pramenech jedná o Václava I. či II. V roce 1503 prikoupil jeden ze zmíněných ke statku Třebovětice ještě tvrz v Hněvčevsi.²²⁴ Ve stejném roce pravděpodobně zemřel.²²⁵ Václav II. byl s největší pravděpodobností jeden z hradeckých hejtmanů, také byl přisedícím komorního a zemského soudu.²²⁶ Pečeť Václava II. lze také nalézt na závěti Viléma z Pernštejna, jejichž statky byly relativně blízko. To by mohlo teoreticky odkazovat na vazby mezi těmito dvěma šlechtici. Václav II. se ovšem jak v soudu, tak v hejtmanském úřadě objevuje až od roku 1514-1515, takže v komisi byl spíše přítomný jeho otec, Václav I. Je možné, že otec zastával stejné pozice jako jeho syn, jen se o něm nedochovaly prameny. Václav II. zemřel v období let 1535-1538 a zanechal po sobě syny Jana, Petra a Zdeňka, kteří se v roce 1538 dělí o otcovský majetek.²²⁷

²²¹ A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého*, 9. díl, s. 50.

²²² Národní archiv Praha, *fond Desky zemské větší*, 43. K 10

²²³ J. EMLER, (ed.), *Reliquiae tabularum terrae II.*, s. 469.

²²⁴ Národní archiv Praha, *fond Desky zemské větší*, 6. G 15.

²²⁵ J. OTTO, *Ottův slovník naučný*, sv. XI., Praha 1897, s. 928.

²²⁶ J. KALOUSEK (ed.), *AČ VII.*, s. 63-65.; J. KALOUSEK (ed.), *AČ XIX.*, s. 270.; Tamtéž, s. 333.

²²⁷ J. OTTO, *Ottův slovník naučný*, sv. XXVII., Praha 1908, s. 456.

Heřman z Vojslavic (před 1460-po 1519)

Heřman pocházel ze staročeské vladycké rodiny, která byla pravděpodobně zchudlou větví pánů z Cimburka.²²⁸ Heřmanův otec Jan podporoval Jiřího z Poděbrad a zemřel v roce 1483. Na stejné straně také stál poděbradský hejtman a hradecký purkrabí Prokop (Heřmanův strýc). Matkou Heřmana a jeho bratrů Jindřicha, Viléma, Markvarta a Jana byla pravděpodobně Jitka z Dírného.²²⁹ Heřman působil v období let 1499-1500 jako druhý karlštejnský purkrabí. Poté, co v roce 1500 zdědil po svém příbuzném Mikuláši II. z Vojslavic Veselí nad Moravou, se usídlil na Moravě.²³⁰ Z důvodu velké vzdálenosti mezi Karlštejnem a jeho domovem požádal Heřman krále, aby ho zbavil úřadu druhého karlštejnského purkrabího.²³¹ S majetky na Moravě měl velmi blízko panství Viléma z Pernštejna a pánů z Krajku, jak dokazuje i listina z roku 1503, kdy Johanka z Krajku prodala své dědictví právě Vilémovi z Pernštejna. V této smlouvě figuruje Heřman z Vojslavic spolu s dalšími jako svědek této transakce.²³² Často se účastnil také zasedání sněmu jako zástupce rytířského stavu.²³³ V roce 1516 bylo posíláno hejtmanům po krajích zřízení o honění nepřátel, přičemž měl Heřman z Vojslavic a Jan z Kunovic střežit hranice z druhé strany Dřevnice až po uherské hranice a zase po Moravu.²³⁴ Heřmana také často nacházíme jako rukojmí za dluh Jindřicha z Hradce,²³⁵ tudíž měl blízko nejenom k moravským pánům, ale také konkrétně k Jindřichovi z Hradce. Kromě Veselí držel také Loutkov, Buřenice, Konipasy, Bohdaneč a další.²³⁶ S manželkou neznámého jména zplodil Heřman syny Jana a Václava, kteří roku 1526 prodali Veselí nad Moravou.²³⁷ Pravděpodobně první zmínka o něm

²²⁸ J. OTTO, *Ottův slovník naučný*, sv. XXVI., Praha 1907, s. 902.

²²⁹ Národní archiv Praha, *fond Desky dvorské*, 62 p. 258.

²³⁰ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XVIII*, s. 222-223.

²³¹ Tamtéž, s. 233-234.

²³² F. PALACKÝ (ed.), *AČ VI.*, s. 542.

²³³ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XI.*, s. 330.

²³⁴ Tamtéž, str. 285.

²³⁵ J. KALOUSEK, (ed.), *AČ X.*, s. 379, 392-393.

²³⁶ Národní archiv Praha, *fond Desky zemské větší*, 950. L 25-27.; Tamtéž, *fond Desky dvorské*, 33 p. 241.

²³⁷ J. OTTO, *Ottův slovník naučný*, sv. XXVI., s. 902.

existuje až z roku 1483, kdy mu bylo nejméně dvacet let. Jelikož zemřel až po roce 1519, usuzují, že se narodil před rokem 1460.²³⁸

Jiřík Rynart od Dubu (zemřel 1502?)

Jiříka Rynarta od Dubu lze pravděpodobně ztotožnit s urozeným panošem Jiříkem od Dubu a na Sedlci, který je ve svědečných řadách v listině Albrechta Rendla z Oušavy z roku 1497.²³⁹ Rod Sedleckým od Dubu byl starý český vladycký rod z Táborska. Jméno Rynart nebylo natolik obvyklým, abychom se ho nemohli držet jako vodítka. V letech 1443-1455 seděl jistý Rynart od Dubu na Dobronicích a 1455-1477 také na Bernarticích.²⁴⁰ Jednalo se o člena panské jednoty, která stála proti Jiřímu z Poděbrad.²⁴¹ Rynartovým otcem byl zřejmě Petr od Dubu, který měl za manželku Elišku z Nové Plzně. Ta roku 1455 kvitovala pány Jana a Jindřicha z Rožmberka o peníze.²⁴² Tento Petr také patrně roku 1450 zaslal spolu s dalšími opovědný list Oldřichovi z Rožmberka.²⁴³ Je možné, že se jednalo o toho samého Petra, který podepsal protestní list šlechty proti upálení Jana Husa v roce 1415.²⁴⁴ Jistý Jan Sedlecký, purkrabí na Bechyni, od Dubu zase vypovídal roku 1467 nepřátelství Janovi z Rožmberka.²⁴⁵ Je patrné, že mezi Sedleckými od Dubu a Rožmberky panovalo dlouhé nepřátelství, protože i Rynart se roku 1471 soudí s Rožmberky kvůli jejich lidem, kteří napáchali škody na Bernarticích.²⁴⁶ Jiřík od Dubu a na Sedlci se připomíná roku také roku 1461, kdy Anežka z Rožmberka prosila, aby jí dělal Jiřík Sedlecký průvodce na cestě do Strakonice.²⁴⁷ V roce 1474 seděli na soudě jistí bratři Jan a Jiří od Dubu.²⁴⁸ Lze tedy vyslovit hypotézu, že bechyňský purkrabí Jan a Jiřík v komisi byli bratři, pravděpodobně synové Rynarta od Dubu. Jiřík od Dubu a na Sedlci také

²³⁸ Národní archiv Praha, *fond Desky dvorské*, 17 f. 188.; J. KALOUSEK, (ed.), *AČ XI.*, s. 318.

²³⁹ Národní archiv Praha, *České gubernium - guberniální listiny*, 525, in: monasterium.net, URL <<http://monasterium.net/mom/CZ-NA/CGL/525/charter>>, accessed at 2018-06-19Z

²⁴⁰ A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého*, sv. IV.: Tábořsko, Praha 1885, s. 294.; J. EMLER, (ed.), *Reliquiae tabularum terrae II.*, s. 373.

²⁴¹ A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého*, sv. VII.: Písecko, Praha 1890, s. 47.

²⁴² J. KALOUSEK, *AČ XIV.*, Praha 1895, s. 66.

²⁴³ RYNEŠOVÁ, Blažena – PELIKÁN, Josef (ed.), *Listář a listinář Oldřicha z Rožmberka IV*, Praha 1954, s. 202, 232.

²⁴⁴ F. PALACKÝ (ed.), *AČ III.*, s. 188.

²⁴⁵ A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého VII.*, s. 25.

²⁴⁶ J. KALOUSEK (ed.), *AČ VIII.*, s. 26-27.

²⁴⁷ J. KALOUSEK, *AČ XIV.*, s. 104.

²⁴⁸ F. PALACKÝ (ed.), *AČ IV.*, s. 282.

vystupuje po boku Otíka Kamýckého ze Stropčic a další také jako svědek v listu určeném pro obyvatele vsi Krče roku 1479.²⁴⁹ O něm máme letmé zmínky až do roku 1502, kdy zemřel a byl pochován v kostele v Němčicích, kde se nachází i jeho náhrobek.²⁵⁰ Tento Jiřík měl dle Augusta Sedláčka také syny Ondřeje, Petra, Heřmana a Jana,²⁵¹ pravděpodobně ale ještě Václava.²⁵² Pokud bychom vycházeli z praxe, kdy se jména předávala po generacích, vznikla by nám linie Petr – Rynart – Jiřík Rynart, Jan – Petr, Heřman, Ondřej, Jan, Václav. Myslím, že lze pravděpodobně vyloučit, aby Rynart a Jiřík Rynart byla jedna a ta samá osoba. První zmínky o Rynartovi jsou ve 40. letech, kdy mu muselo být už nejméně 25 let, tudíž by se musel narodit někdy na počátku 20. let 15. století. Přestože se Vilém z Pernštejna dožil také 84 let, jednalo se o raritní případ. Je také možné, že Jiřík překonal nepřátelství s Rožmberky, vstoupil do jejich služeb a posléze byl zvolen do komise jako zástupce Petra z Rožmberka. Při sbírání vojska proti Šlikům v roce 1505 figuroval ve vojsku nejvyššího purkrabího Jindřicha z Hradce také jistý pan Rynart, ale nelze říct, jestli je to ta samá osoba, nebo jestli se jedná o někoho úplně jiného.²⁵³

Vilém Černín z Chudenic (zemřel po r. 1508)

Vilém pocházel z rodu Rod Černínů z Chudenic, kteří náleželi ve středověku k nižší šlechtě, ale majetkem se časem vyrovnali panským rodům. Jeho otcem byl Drslav, který zemřel před rokem 1466.²⁵⁴ Kromě Viléma po sobě Drslav zanechal další čtyři syny: Černína, Humprechta, Jana a Děpolta.²⁵⁵ V roce 1464 se ovšem připomínají jen synové Černín, Humprecht a Děpolt, kdežto o Vilémovi zatím není žádná zmínka. Vyvozují z toho, že byl v té době Vilém pravděpodobně ještě nezletilý. Vilém byl zakladatel větve Černínů, která se usadila na Radnicích. Spolu s neznámou manželkou měl syny Drslava, Hynka, Zikmunda a dceru Markétu.²⁵⁶ Kromě Chudenic, které držel Vilém společně s bratry, vlastnil pravděpodobně také Lovčice, Košáry a Týnec.²⁵⁷

²⁴⁹ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XVII.*, s. 373.

²⁵⁰ A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého VII.*, s. 125-126.

²⁵¹ Tamtéž, str. 126.

²⁵² J. KALOUSEK (ed.), *AČ XIX.*, s. 425.

²⁵³ F. PALACKÝ (ed.), *AČ VI.*, s. 316.

²⁵⁴ Národní archiv Praha, *fond Desky dvorské*, 23 p. 524.

²⁵⁵ Národní archiv Praha, *fond Desky dvorské*, 21 p. 389.

²⁵⁶ J. OTTO, *Ottův slovník naučný*, sv. VI., Praha 1893, s. 623.

²⁵⁷ Národní archiv Praha, *fond Desky dvorské*, 17 p. 229.

Náležela mu také výplata na Šestajovicích a poplužním dvoře v Dobřanech, které patřili chotěšovskému klášteru. Stejný klášter také Vilémovi zastavil Přehejšov a Šlovice.²⁵⁸ Pro chudenický farní kostel dali Vilém spolu s bratrem Janem roku 1505 zhotovit pozdně gotickou archu od tzv. Mistra chudenického oltáře.²⁵⁹ Poslední zmínka o Vilémovi, na kterou jsem narazila je v roce 1508, tudíž zemřel pravděpodobně po tomto roce. Jako jeho datum úmrtí se často objevuje rok 1510, ale není s největší pravděpodobností podloženo prameny.²⁶⁰

Oldřich Sataněř z Drahovic (zemřel po 1507)

Oldřichovým otcem byl Hylbrant Sataněř z Drahovic, který po sobě kromě Oldřicha zanechal ještě syna Václava. Bratři se v roce 1488 soudili se svou nevlastní matkou o majetek. Spor vyhráli, protože na jejich obranu vystoupil Jetřich Opl z Egerberka, který dosvědčil obsah Hylbrantovy závěti.²⁶¹ V roce 1494 se Václav s Oldřichem rozdělili o otcovský majetek. Tímto dělením Oldřichovi připadl hrad Himlštejn a horní hrad Hauenštejn. V roce 1497 udělil král bratrům hrady v dědičné manství.²⁶² Protože Oldřich vlastnil také část bratrových statků, vznikali mezi oběma příbuznými spory.²⁶³ Většinou se jednalo o malicherné spory, například že Oldřich nechal posekat Václavovi louku apod. V roce 1504 propukl mezi bratry závažnější spor, kdy dal Oldřich vložit do desek zemských nejenom hrad Himlštejn, ale i hauenštejnské zboží, jehož vlastnil jen část. Spor nebyl mezi bratry urovnán, protože ještě v roce 1510 se oba navzájem pohánějí k zemskému soudu. Kromě sporů s bratrem měl Oldřich spor také s Jeronýmem Šlikem, jemuž Oldřich odmítal splnit manskou povinnost.²⁶⁴ Proti Šlikům se také účastnil tažení v roce 1505, kdy sám vybavil dva pěší a čtyři koně.²⁶⁵ Datum Oldřichova úmrtí není známé, pravděpodobně se tak stalo po roce 1507, kdy je o něm poslední zmínka. V roce 1528 jeho synové Fridrich, Zikmund, Kryštof,

²⁵⁸ J. KALOUSEK (ed.), *AC VIII.*, s. 542-543.

²⁵⁹ J. PEŠINA, *Česká malba pozdní gotiky a renesance: deskové malířství 1450-1550*, s. 118.

²⁶⁰ JUKLÍČKOVÁ, Jaroslava, *Rodová sídla a funerální památky Černínů z Chudenic v 17. - 19. stol.*, bakalářská práce, Katolická teologická fakulta UK 2012, s. 6.

²⁶¹ J. KALOUSEK (ed.), *AC XIX.*, s. 240-242.

²⁶² Národní archiv Praha, *fond Desky zemské věšší*, 6. B 16.

²⁶³ J. KALOUSEK (ed.), *AC XIII.*, č. 1285, s. 47.; *TÝŽ, AC IX.*, s. 58-59.

²⁶⁴ J. KALOUSEK (ed.), *AC IX.*, č. 602, s. 473.

²⁶⁵ F. PALACKÝ (ed.), *AC VI.*, s. 317.

Pavel, Felix a Cyril uzavřeli smlouvu s Jindřichem Šlikem a prodali mu hrad Himlštejn, horní hrad Hauenštejn, ves Krásný Les a další statky.²⁶⁶

Zikmund z Liběchova (do 1435-počátek 16. století)

O Zikmundovi toho moc kvůli nedostatku dochovaných pramenů nelze zjistit. Je jisté, že již v roce 1476 byl ženatý s Dorotou z Kvítkova a držel Liběchov.²⁶⁷ V roce 1455 se uvádí jako první z místních vladyků. Ve znaku měl Zikmund stříbrného jelena v modrém poli.²⁶⁸ Kromě Liběchova pravděpodobně také vlastnil ves Luka. Je možné, že měl syna Václava a dceru Kateřinu, která si vzala Jana z Byšic.²⁶⁹ V roce 1455 mu muselo být nejméně dvacet let, tudíž se narodil nejdéle do roku 1435. V době sestavování zemského zákoníku tak byl již v docela pokročilém věku. Zemřel pravděpodobně na počátku 16. století. Další informace o Zikmundovi bohužel nemáme.

Bohuněk Kříčovský z Radče (do 1471-po 1517)

Bohuněk prodal roku 1517 dědictví po svém otci Ctiborovi Vilémovi z Pernštejna. Jednalo se o vsi Chudonice a Sloupno, které ležely v bezprostřední blízkosti držav pána z Pernštejna.²⁷⁰ I samotný Kříčov se nacházel v této oblasti. Není tedy nijak překvapivá Bohuňkova vazba na tohoto šlechtice. S největší pravděpodobností působil jako úředník v Pernštejnově samosprávě. Ten ho častokrát vysílal jako svého zástupce.²⁷¹ Stejně tomu bylo pravděpodobně i v případě účasti v komisi na sestavování zemského zákoníku. Kromě Chudonic a Sloupna držel Bohuněk také Sekyřice.²⁷² Ottův slovník uvádí, že měl bratra Jana, který zemřel před rokem 1540, ovšem v roce 1503 se setkáváme s Janem z Kříčova, jehož otec byl Mikuláš, ne Ctibor.²⁷³ Je jisté, že Bohuněk žil ještě v roce 1517. V době sestavování zemského zákoníku mu muselo být nejméně třicet let. Musel být

²⁶⁶ Národní archiv Praha, *fond Desky zemské větší*, 3. G 5, také 6. B 17.

²⁶⁷ J. EMLER, (ed.), *Reliquiae tabularum terrae II.*, s. 371.

²⁶⁸ A. SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého*, XIV, s. 438.

²⁶⁹ J. EMLER, (ed.), *Reliquiae tabularum terrae II.*, s. 439.

²⁷⁰ Národní archiv Praha, *fond Desky zemské větší*, 6 C 16.

²⁷¹ J. KALOUSEK (ed.), *AČ XVII.*, s. 537.

²⁷² Národní archiv Praha, *fond Desky zemské větší*, 3. L 19-21.

²⁷³ J. OTTO, *Ottův slovník naučný*, sv. XXI, str. 23.; J. KALOUSEK (ed.), *AČ XIII.*, s. 30.

již několik let působit jako úředník Viléma z Pernštejna, který mu důvěřoval a vyslal ho jako svého zástupce do Prahy.